

BARNNS RÄTT ATT KRÄVA OCH FÅ SKYDD MOT ATT GIFTAS BORT

Ingen får giftas bort när de är barn, alltså under 18 år, men ändå tvingas framför allt flickor in i barnäktenskap. Tolv miljoner flickor gifts bort varje år. Det är 23 i minuten, nästan en flicka var tredje sekund.

FN:s barnkonvention förbjuder äktenskap för barn, alltså för alla under 18 år. Men över 90 länder i världen tillåter ändå att barn gifts bort före 18 års ålder trots att de har lovat att följa barnkonventionen.

VARFÖR?

Barn tvingas ofta gifta sig på grund av traditioner, många gånger kopplade till en ålderdomlig syn på flickor, kvinnor och bristande jämställdhet. Fattigdom samt bristande jämställdhet spelar stor roll. Det som brukar kallas hederskultur kan också bidra. Otrygga förhållanden som krig och konflikter kan ha stor inverkan.

PENGAR SPELAR ROLL

I vissa delar av världen ger mannen och/eller mannens familj gåvor till sin tilltänkta frus familj för att få gifta sig med henne. Därför brukar barnäktenskap beskrivas som handel med barn.

Många flickor tvingas gifta sig för att deras familjer är fattiga. Det blir en mun mindre att mätta, och familjen behöver de pengar eller andra saker som mannens familj ger i utbyte mot flickan för att få gifta sig med henne. Det betalas ofta mer för en ung flicka än för en äldre. Ibland betalar mannen skolavgifter för flickans bröder i utbyte mot giftermålet. För familjen ses ofta pojkars utbildning som viktigare än för flickorna. Dels anser många att flickor ändå ska flytta till en annan familj, och därför inte kommer att kunna bidra till familjen i framtiden. Dels anser en del att utbildning är bortkastad på flickor, då de, enligt en del traditioner och uppfattningar, inte ska jobba utanför hemmet.

I andra delar av världen är det

istället flickans familj som ger pengar eller saker till mannen vid äktenskap. Det kallas ibland för hemgift. För många familjer kan hemgiften bli så dyr och svår att betala att man helst inte vill ha döttrar alls. Om en familj får reda på att fostret är en flicka vid en ultraljudsundersökning, händer det att man väljer att göra abort. Därför har en del länder, till exempel Indien, förbjudit kliniker och sjukhus att avslöja barnets kön innan det föds.

Ofta är det så att ju yngre flickan är, desto lägre hemgift kräver mannen för att gifta sig med flickan. Det är också en orsak till att barnäktenskap är vanliga för många flickor från fattiga familjer.

ÄKTENSKAP SOM ETT SKYDD?

En del föräldrar tycker att de skyddar sin dotter från fattigdom eller sexuella övergrepp genom att gifta bort henne. De är till exempel rädda för att flickan ska anfallas

på väg till skolan. Eller är rädda för att andra människor ska se ner på flickan om hon inte gifter sig tidigt. Då kanske hon aldrig blir gift, tänker de. Men forskning och erfarenhet visar att barnäktenskap inte alls är ett skydd för flickor. Istället får flickor som gifts bort många av sina rättigheter kränkta. Hon förlorar sina vänner och familj, tvingas sluta skolan och utsätts för övergrepp och våld av sina män. Flickor som blir bortgifta som barn utsätts dubbelt så ofta för våld i hemmet jämfört med de som gifter sig när de är vuxna.

LIVSFARLIGT

Bortgifta flickor tvingas ofta föda barn innan deras kroppar har vuxit färdigt, och det kan vara livsfarligt. Förlossningsskador är idag en av världens vanligaste dödsorsaker för fattiga flickor mellan 15 och 19 år. De flickor som överlever blir föräldrar när de själva fortfarande är barn.

VISSA GRUPPER SÄRSKILT UTSATTA

Homo- och bisexuella personer samt transpersoner utsätts för att giftas bort mot sin vilja, eftersom det ses som ett sätt att förhindra att de lever ut sin sexualitet eller könsidentitet. Barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning är också en särskilt sårbar grupp när det gäller barnäktenskap.

LIVSLÅNGT LIDANDE

Över 700 miljoner kvinnor och över 150 miljoner män lider som vuxna idag av att ha blivit bortgifta som barn. Till exempel är de kvinnor som gifts bort som barn i snitt fattigare och har lägre utbildning än de som gifter sig som vuxna.

ÄVEN I SVERIGE

Barnäktenskap förekommer i hela världen, även i Sverige. År 2021 gjordes 87 polisanmälningar om barnäktenskapsbrott här, men antalet bortgifta barn kan vara många fler. Minst 130 barn har kommit till Sverige efter att redan ha gift sig i ett annat land.

Enligt svensk lag får ingen gifta sig med en person som är under 18 år. 2019 röstade Sveriges riksdag för att stärka skyddet mot barnäktenskap ännu mer. Det innebär bland annat att inga barnäktenskap som skett utomlands erkänns här. Och från 2020 kan den som gifter sig med ett barn dömas till fängelsestraff på upp till fyra år.

EFFEKTER AV PANDEMIN

Covid-19-pandemin har gjort att risken för barnäktenskap har ökat eftersom fattigdomen har förvärrats i världen. Miljontals skolor har även hållit stängt och flickor har förlorat det skydd de ofta har när de går i skolan. Fram till år 2030 kan effekterna av Covid leda till minst 13 miljoner fler barnäktenskap. Om inte mer görs för att stoppa barnäktenskap kommer 1,2 miljarder barn ha gifts bort år 2050.

SVERIGE STÖTTAR DE SOM KÄMPAR

Sverige ger också bistånd, pengar och hjälp till organisationer runt om i världen som kämpar för att ge alla barn rätt att kräva och få skydd mot att giftas bort.

DET HAR BLIVIT BÄTTRE

Barnäktenskap minskar faktiskt i världen idag. Det är tack vara alla olika insatser som görs för att öka kunskapen om hur barn, särskilt flickor, drabbas. Allt fler förstår att barnäktenskap är ett hot mot flickors rätt till hälsa, utbildning och möjligheter till ett bra liv. Och att färre barnäktenskap och fler utbildade flickor och kvinnor är bra för alla i familjen och för hela samhället.

GLOBALA MÅLEN

Barnäktenskap hindrar världen från att nå minst sex av FN:s globala mål. Delmål 5.3 har som direkt mål att få ett slut på barnäktenskap senast år 2030.